

Istungidokument

A8-0160/2018

3.5.2018

RAPORT

Schengeni ala toimimist käsitleva aastaaruande kohta
(2017/2256(INI))

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Raportöör: Carlos Coelho

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
SELETUSKIRI.....	13
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS	15
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS	16

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Schengeni ala toimimist käsitleva aastaaruande kohta (2017/2256(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 27. septembri 2017. aasta teatist Schengeni ala säilitamise ja tugevdamise kohta (COM(2017)0570),
 - võttes arvesse komisjoni 4. märtsi 2016. aasta teatist „Tegevuskava „Tagasi Schengeni juurde““ (COM(2016)0120),
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. septembri 2016. aasta määrust (EL) 2016/1624, mis käsitleb Euroopa piiri- ja rannikuvalvet¹,
 - võttes arvesse Schengeni piirieskirju, eriti nende artikleid 14 ja 17,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta määrust (EL) 2016/794, mis käsitleb Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ametit (Europol)²,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta määrust (EL) nr 1052/2013, millega luuakse Euroopa piiride valvamise süsteem (EUROSUR)³,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A8-0160/2018),
- A. arvestades, et Schengeni ala kehtiv korraldus on ainulaadne ja üks Euroopa Liidu suurimaid saavutusi, mis võimaldab isikute vaba liikumist Schengeni alal ilma sisepiiridel toimuva piirikontrollita; arvestades, et see on saanud võimalikuks tänu mitmesugustele kompensatsioonimeetmetele, nagu teabevahetuse tõhustamine Schengeni infosüsteemi (SIS) loomise kaudu ja hindamismehhanismi loomine, et kontrollida Schengeni *acquis* rakendamist liikmesriikides ja edendada vastastikust usaldust Schengeni ala toimimise vastu; arvestades, et vastastikune usaldus nõuab ka solidaarsust, julgeolekut, õigus- ja politseikoostööd kriminaalasjades, ELi välispiiride ühist kaitsmist ning ühist arusaama ja ühiseid poliitikameetmeid rände-, viisa- ja varjupaigapoliitika küsimustes ning rahvusvahelise ja ELi õiguse järgimist selles valdkonnas;
- B. arvestades, et viimastel aastatel on Schengeni ala toimimist mõjutanud mitmed tegurid; arvestades, et nende tegurite hulgas on rahvusvaheline ränne ja turismivoogude mõju, mis oli nn e-piire käsitleva õigusakti koostamise esialgne põhjus, ning samuti varjupaigataotlejate ja ebaseaduslike rändajate suur hulk ning nendega seotud teisene ränne, mille tulemusel taaskehtestasid mõned liikmesriigid alates 2014. aastast piirikontrolli sisepiiridel ja pikendasid seda; arvestades, et sisepiiridel piirikontrolli

¹ ELT L 251, 16.9.2016, lk 1.

² ELT L 135, 24.5.2016, lk 53.

³ ELT L 295, 6.11.2013, lk 11.

taaskehtestamine näib olevat seotud pigem isikute liikumise ja terrorismiga seotud tajutavate ohtudega avalikule korrale ja sisejulgeolekule ning rahvusvahelist kaitset taotlevate isikute ja ebaseaduslike rändajate arvukusega kui usaldusväärsete tõenditega tõsise ohu tegeliku olemasolu kohta või saabujate tegeliku arvuga; arvestades, et need tegurid hõlmavad ka terrorismi ning kõrgendatud ohtu avalikule korrale ja liikmesriikide sisejulgeolekule;

- C. arvestades, et ELi välispiiride tugevdamine ning asjaomaste andmebaaside kasutamise alusel toimuvate süstemaatiliste kontrollide kasutuselevõtmine (sh Euroopa kodanike jaoks) olid osa Schengeni ala kaitsmiseks kehtestatud meetmetest;
- D. arvestades, et mõned liikmesriigid on varjupaigataotlejate ja pagulaste saabumisele reageerinud oma sisepiiridel piirikontrolli taastamisega, põhjendades seda rahvusvahelist kaitset taotlevate kolmandate riikide kodanike rände reguleerimisega, isegi kui Schengeni piirieskirjade artikli 14 lõikes 1 sätestatakse, et tavapäraselt piirimenetlust ei kohaldata varjupaigataotlejate suhtes; arvestades, et varjupaigataotluste hindamiseks on vaja kasutusele võtta jagatud vastutuse õiglane süsteem;
- E. arvestades, et komisjon on alates 2016. aasta märtsist pakkunud välja mitmeid meetmeid, mille abil Schengeni ala tavapärase toimimine taastada; arvestades, et Schengeni ala nõuetekohane toimimine ei ole veel taastatud ning sõltub peamiselt liikmesriikidest, nende usaldusest üksteise vastu, solidaarsusest toetada esmase saabumise riike, asjakohaste meetmete vastuvõtmisest ja nende rakendamisest, eelkõige liikmesriikide poolt;
- F. arvestades, et liikmesriikide ajend võtta vastu meetmed Schengeni ala nõuetekohase toimimise taastamiseks sõltub peamiselt piirikontrolli taotluste uuendamata jätmisest;
- G. arvestades, et liidu sisepiiridel piirikontrolli säilitamine või selle taaskehtestamine Schengeni alal mõjutab oluliselt Euroopa kodanike ja kõigi nende elu, kes saavad kasu ELi-sisese vaba liikumise põhimõttest, ja kahjustab tõsiselt nende usaldust Euroopa institutsioonide ja integratsiooni vastu; arvestades, et sisepiiridel piirikontrolli säilitamine või taaskehtestamine toob kaasa otseseid tegevus- ja investeerimiskulusid piiriüleste töötajate, turistide, kaubavedajate ja avaliku sektori asutuste jaoks, mis avaldaks liikmesriikide majandusele halvavat mõju; arvestades, et piirikontrolli taaskehtestamisega seotud kulud jäävad hinnanguliselt vahemikku 0,05–20 miljardit eurot ühekordseid kulusid ja 2 miljardit eurot iga-aastaseid tegevuskulusid¹; arvestades, et eelkõige puudutab see piiriüleseid piirkondi;
- H. arvestades, et eri liikmesriikide poolt ELi välis- ja sisepiiridel müüride ja tarade rajamine sageneb ning seda kasutatakse varjupaigataotlejate (muu hulgas ELi territooriumile) sisenemise ja läbisõidu takistamiseks; arvestades, et riikidevahelise instituudi (TNI) hinnangul on Euroopa riigid ehitanud üle 1200 kilomeetri ulatuses müüre ja piire ja kulutanud selleks vähemalt 500 miljonit eurot ning et ajavahemikus 2007–2010 aitasid ELi fondid kaasa 545 piiride valvamise süsteemi kasutuselevõtmisele, mis hõlmavad 8279 kilomeetrit ELi välispiire ja 22 347

¹ Wouter van Ballegooij, „The Cost of Non-Schengen: Civil Liberties, Justice and Home Affairs aspects – Cost of Non-Europe Report“ (Schengenist loobumise kulud: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade aspektid – Euroopa mõtme puudumisest tulenevate kulude aruanne), Euroopa lisaväärtuse üksus, 2016, lk 32.

seireseadet;

- I. arvestades, et Schengeni ala tulevik on teelahkmel ning nõuab otsustavaid ja ühiseid meetmeid, et taastada sellest saadav täielik kasu kodanikele; arvestades, et see nõuab ka liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust, koostööd ja solidaarsust; arvestades, et poliitilises arutelus tuleks vältida Schengeni süüdistamist;
- J. arvestades, et Schengeni ala laienemine on jätkuvalt põhiline vahend, millega suurendada inimeste, teenuste, kaupade ja kapitali vaba liikumise õigusest tulenevat majanduslikku ja sotsiaalset kasu uuematele liikmesriikidele, edendades ühtekuuluvust ja kaotades riikide- ja piirkondadevahelisi lõhesid; arvestades, et Schengeni *acquis*' täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides, kes on täitnud kriteeriumid Schengeni hindamisprotsessi edukaks lõpuleviimiseks, on hädavajalik, et luua kooskõlastatud ja jõuline õiguskindluse raamistik; arvestades, et komisjoni president on andnud mitmel korral teada Rumeenia ja Bulgaaria valmisolekust ühineda Schengeni alaga ning seda on märgitud ka Euroopa Parlamendi 8. juuni 2011. aasta resolutsioonis, mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu Schengeni *acquis*' sätete täieliku kohaldamise kohta Bulgaaria Vabariigis ja Rumeenias¹, ning nõukogu järeldustes;
- K. arvestades, et Schengeni kontrolli tööriühm on Schengeni *acquis*' rakendamist tähelepanelikult jälginud, kasutades selleks Schengeni hindamismehhanismi tulemusi, haavatavuse hindamise metoodikat, parlamendikomisjoni kuulamisi ning liikmesriikidesse ja kolmandatesse riikidesse tehtud lähetusi; arvestades, et tööriühm on toonud välja rakendatud või peagi rakendatavad meetmed, Schengeni ala toimimise peamised puudused ja tulevikus võtmist vajavad meetmed;

PÕHIKÜSIMUSED

Tuvastatud puuduste kõrvaldamisel tehtud edusammud

1. juhib tähelepanu asjaolule, et viimasel kolmel aastal on ELi seadusandja võtnud vastu mitu meedet, millega on püütud tugevdada Schengeni ala terviklikkust ilma piirikontrollita sisepiiridel; tunnustab välispiiridel võetud meetmete tulemuslikkust ja Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti loomist; võtab teadmiseks ameti jõupingutused uute eeskirjade rakendamisel, eelkõige piirivalve ja tagasisaatmise valdkonnas tehtavate ühisoperatsioonide kaudu, ning toetades suurenenud sisserändega liikmesriike, tagades samal ajal põhiõiguste täieliku austamise, nagu on sätestatud Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruses; peab oluliseks hiljuti kasutusele võetud haavatavuse hindamise mehhanismi, et avastada puudusi ühistel välispiiridel ja ennetada kriise; rõhutab kooskõlastatud jõupingutusi ja koostööd asutuste ja muude sidusrühmade vahel esmase vastuvõtu süsteemi alase koolituse korraldamisel;
2. märgib Schengeni piirieskirjade muutmise ning riiki sisenemise ja riigist lahkumise punktides kolmandate riikide kodanikele ja ELi kodanikele andmebaaside alusel läbi viidava kohustusliku süstemaatilise kontrolli kehtestamise kaudu võetud meetmeid, jäädes samas tähelepanelikuks nende meetmete mõju, vajalikkuse ja proportsionaalsuse suhtes ELi kodanike piiriületusele; rõhutab, et mõnel juhul on kohustuslik süstemaatiline kontroll Schengeni välispiiridel asendatud sihipärasega kontrolliga selle

¹ ELT C 380 E, 11.12.2012, lk 160.

ebaproportsionaalse mõju tõttu liiklusvoogudele; tuletab meelde, et komisjon peaks neid tagajärgi määruses (EL) nr 2017/458 sätestatud hindamise käigus arvesse võtma;

3. peab kiiduväärseks käimasolevat SISi reformi ja et 5. märtsil võttis eu-LISA kasutusele SIS II sõrmejälgede automaatse tuvastamise süsteemi platvormi, millega lisatakse süsteemi biomeetriliste otsingute tegemise võimekus, mis aitab tugevdada kuritegevuse ja terrorismi vastast võitlust;
4. rõhutab vajadust paremini ära kasutada olemasolevaid vahendeid, täpsemalt maksimeerida olemasolevatest süsteemidest tulenevat kasu ja vähendada struktuuris esinevaid teabelünki, järgides täielikult õigust eraelu puutumatusese, andmekaitseõudeid ning mittediskrimineerimise, vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet;
5. väljendab heameelt piiriülese politsei- ja õiguskooostöö valdkonnas tehtud töö üle ja õiguskaitseasutuste vahelise koostöö üle ning Eurojusti ja Europolit töö üle, et võidelda piiriülese ja organiseeritud kuritegevuse, inimkaubanduse ja terrorismi vastu luureteabe, teabevahetuse ja ühiste uurimiste abil;
6. väljendab muret komisjoni jõupingutuste pärast töötada välja Euroopa integreeritud piirihalduse kontseptsioon ja strateegia 14. märtsil 2018 avaldatu alusel, et järgida Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse sätteid; väljendab kahtlust selle tulemuslikkuses Euroopa integreeritud piirihalduse valdkonnas soovitud eesmärkide ja sihtide seadmisel ning eriti põhiõiguste ja strateegia muude osade tugevdamisel ja rakendamisel;
7. peab väga oluliseks uuendatud Schengeni hindamismehhanismi, kuna see edendab liikmesriikide vahel läbipaistvust, vastastikust usaldust ja aruandekohustust, võimaldades kontrollida, kuidas nad rakendavad Schengeni *acquis*' eri valdkondi;

Tuvastatud tõsised puudused

8. väljendab muret Schengeni hindamismehhanismi ja haavatavuse hindamise kaudu avastatud tõsiste puuduste ja vigade pärast;
9. mõistab hukka sisepiiridel taaskehtestatud piirikontrolli pikendamise, kuna see kahjustab Schengeni ala aluspõhimõtteid; on seisukohal, et paljud pikendamisid ei ole oma ulatuse, vajalikkuse või proportsionaalsuse tõttu kooskõlas kehtivate eeskirjadega ja on seega ebaseaduslikud; väljendab kahetsust, et liikmesriigid ei ole võtnud nõuetekohaseid meetmeid, et tagada koostöö teiste mõjutatud liikmesriikidega nende meetmete mõju minimeerimiseks, ning et nad ei ole taolisi kontrole piisavalt õigustanud ega esitanud piisavalt teavet nende tulemuste kohta, takistades seega komisjoni analüüsi ja parlamendi kontrolli; peab samuti kahetsusväärseks liikmesriikide tava muuta kunstlikult taaskehtestamise õiguslikku alust, et pikendada seda samade faktiliste asjaolude korral maksimaalsest võimalikust ajavahemikust kauemaks; on seisukohal, et kõnealuse tava majanduslik, poliitiline ja sotsiaalne mõju kahjustab Schengeni ala ühtsust ja Euroopa kodanike heaolu ning vaba liikumise põhimõtet; kordab, et viimase kolme aasta jooksul on liidu seadusandja võtnud vastu arvukalt meetmeid, et tugevdada välispiire ja kontrolli välispiiril; toonitab, et sisepiiridel piirikontrolli kaotamise osas ei ole olnud asjakohast reaktsiooni;

10. toonitab, et sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamine on osutunud palju kergemaks kui sisepiiride kontrolli kaotamine pärast nende taaskehtestamist;
11. väljendab muret seoses määruse ebapiisava rakendamisega välispiiri kontrolli teatavates valdkondades, näiteks andmebaaside süstemaatiline kasutamine piirikontrolli ajal ja nõutavate sisenemistingimuste põhjalik kontrollimine; on samuti mures selle pärast, et aeg-ajalt puudub teatavates piiriületuspunktides konkreetsetele andmebaasidele (nagu SIS ja VIS) juurdepääs; märgib, et paljudes liikmesriikides ei ole riiklike koordineerimiskeskuste loomine selgelt kooskõlas Euroopa piiride valvamise süsteemi (EUROSUR) käsitleva määrusega; rõhutab veel kord, et sise- ja välispiire käsitlevate õigusaktide tõhususe huvides on hädavajalik, et liikmesriigid rakendaksid nõuetekohaselt liidu tasandil kokku lepitud meetmeid;
12. tuletab meelde, et liikmesriikidel on olemas muud vahendid kui piirikontroll sisepiiridel, sealhulgas komisjoni soovitatud sihtotstarbeline politseikontroll, tingimusel et sellise kontrolli eesmärk ei ole piirikontroll, see põhineb üldisel politseiteabel või kogemusel, mis on seotud võimalike ohtudega avalikule julgeolekule, ning sellega püütakse eeskätt võidelda piiriülese kuritegevusega ja see on kavandatud ja ellu viidud viisil, mis erineb selgelt isikute süsteemsest kontrollimisest välispiiridel; tuletab meelde, et taoline kontroll võib osutada tulemuslikumaks kui piirikontroll sisepiiridel, kuna see on paindlikum ja seda on võimalik muutuvate ohtudega lihtsamalt kohandada;
13. tuletab meelde, et etteteatamata Schengeni kontrollkäike võib teha sisepiiridele ilma asjaomasele liikmesriigile eelnevalt teatamata;
14. mõistab hukka füüsiliste tõkete, sealhulgas tarade rajamise liikmesriikide vahele ning tuletab meelde oma kahtlusi selliste meetmete ja Schengeni piirieskirjade kokkusobivuse kohta; palub komisjonil hinnata põhjalikult iga niisugust kavatsust ja anda Euroopa Parlamendile aru;
15. tunnustab Schengeni ala tavapärase toimimise taastamiseks tehtavate jõupingutuste osana ettepanekut muuta Schengeni piirieskirju seoses eeskirjadega, mida kohaldatakse sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise suhtes; toob esile vajaduse kehtestada selged eeskirjad ning et need muudatused peaksid kajastama üksnes sisejulgeolekuga seotud uusi probleeme ja hajusaid ohte, ilma et need julgustaksid sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamist; tuletab meelde, et igasugused muudatused ei tohiks viia sisepiiridel piirikontrolli pikendamiseni; on mures, et komisjoni ettepanek sisepiiridel piirikontrolli taastamiseks põhineb nn tajutava ohu hinnangul, mitte rangetel ja usaldusväärsetel tõenditel, ning tõsise ohu olemasolu ja nn riski hindamine tuleks usaldada täielikult piirikontrolli taastavale riigile; on seisukohal, et need meetmed tuleks võtta hoolikalt, et mitte tekitada pöördumatut kahju vaba liikumise põhimõttele, kehtestades eelkõige olulised menetluslikud kaitsemeetmed, et säilitada eriti sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise korral range ajaline piirang;
16. toonitab, et sisepiiridel piirikontrolli edasine pikendamine või taaskehtestamine tekitaks ühtse turu tõsise kahjustamise tõttu kogu ELi jaoks suuri majanduslikke kulusid;

Võetavad meetmed

17. rõhutab tungivat vajadust viivitamata tegeleda tuvastatud tõsiste puudustega, et taastada

Schengeni ala tavapärase toimimine ilma piirikontrollita sisepiiridel;

18. kutsub kõiki liikmesriike üles rakendama täielikult kehtivaid eeskirju ning palub komisjonil tegutseda otsustavalt ühiselt kokkulepitud eeskirjade rikkumise küsimustes, kehtestades proportsionaalsed ja vajalikud meetmed kõnealuste liikmesriikide suhtes, sealhulgas rikkumismenetlused, et kaitsta teiste liikmesriikide ja liidu kui terviku huve;
19. rõhutab, kui oluline on SISI reformimine ja kohandamine, et tulla kiiresti toime uute probleemidega, milleks on ohtu sattunud või kadunud laste kaitse, terrorismi puudutava teabe kohene ja kohustuslik vahetamine, järgides samas ELi kodanike ja kolmandate riikide kodanike põhiõigusi ja säilitades andmekaitse ja eraelu puutumatusega seotud kaitsemeetmed, ning lahkumisetekirjutusi käsitlev kohustuslik teabevahetus; rõhutab, et sellised reformid ei tohi kahjustada vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet; toonitab, et süsteemi nõuetekohaseks toimimiseks peavad hoiatusteed nõudma reageerimist ja õigustama oma süsteemi lisamist; rõhutab riiklike kannete büroost (SIRENE) täiendava teabe taotlemise eeldatavat olulist suurenemist ning kutsub liikmesriike üles tugevdama büroo käsutuses olevaid vahendeid, tagades sellele uute ülesannete täitmiseks piisavad rahalised ja inimressursid;
20. rõhutab Schengeni hindamismehhanismi tulemuste olulisust ja kutsub liikmesriike üles rakendama vastavalt neile esitatud soovitusi; rõhutab lisaks haavatavuse hindamist ja kutsub liikmesriike üles võtma meetmeid Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti soovitude alusel;
21. palub komisjonil esitada igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse (EL) nr 1053/2013 kohaselt korraldatud hindamisi käsitlev põhjalik aruanne;
22. nõuab kindlalt, et komisjon ei tohi uuendada taotlust teha erandeid Schengeni *acquis*'st, kui asjaomane liikmesriik ei ole rakendanud Schengeni hindamismehhanismi alusel neile antud soovitusi;
23. rõhutab, et kõik liikmesriigid, sealhulgas välise maismaapiirideta liikmesriigid peaksid tegema kõik endast oleneva, et tagada kõrgetasemeline kontroll oma välispiiridel, eraldades piisavad vahendid personali, seadmete ja eksperditeadmiste kujul, tagades samas põhiõiguste täieliku austamise, sh rahvusvahelise kaitse ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatusega seotud juhtumite puhul, luues vajalikud juhtimis- ja kontrollstruktuurid ning koostades määruse (EL) 2016/1624 kohaselt kõikide käsutasandite ajakohastatud riskianalüüsi, et hõlbustada tõhusat tegevust ning pakkuda ohutuks, nõuetekohaseks ja sujuvaks piiriületusteks asjakohaseid taristuid;
24. on seisukohal, et kui Schengeni hindamismehhanismi soovitakse läbi vaadata, peaksid kõik ettepanekud käsitlema olulisi viivitusi, mida on täheldatud nii seoses kontrollkäikude kui ka rakendusotsuste ja tegevuskavadega, ning hõlbustama kiiret parandusmeetmete võtmist liikmesriikide poolt; on seisukohal, et etteteatamata kontrollkäike Schengeni hindamismehhanismi raames oleks võimalik tõhustada, kui sellised kontrollkäigud toimuksid tõepoolest ette teatamata (ilma 24-tunnise etteteatamiseta);
25. tuletab meelde, et Euroopa Parlamenti tuleks viivitamata ja täielikult teavitada kõikidest ettepanekutest, mille eesmärk on Schengeni hindamismehhanismi muuta või asendada;

märgib, et komisjon peaks kuue kuu jooksul alates kõikide esimese mitmeaastase hindamisprogrammiga hõlmatud hindamisaruannete vastuvõtmisest Schengeni hindamismehhanismi toimimise läbi vaatama ja esitama selle tulemused parlamendile;

26. nõuab Schengeni hindamismehhanismi edasiarendamist koos haavatavuse hindamise vahendiga viisil, mis hoiab ära ettenägematud tagasilöögid välispiiride üldises haldamises ning parandab seda, tõhustab Schengeni *acquis* ja põhiõiguste järgimist, sh kooskõla Genfi konventsiooniga, millele kirjutasiid alla kõik liikmesriigid, ning hõlbustab liikmesriikide ja Euroopa institutsioonide, eelkõige Euroopa Parlamendi põhjalikku kontrolli ja läbipaistvust; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles eraldama Schengeni hindamiste ja haavatavuse hindamiste rakendamise ja järelmeetmete jaoks piisavalt vahendeid; kutsub komisjoni üles korraldama sisepiiridele kontrollkäike, mis on tõepoolest etteteatamata ning millega hinnatakse kehtestatud meetmete laadi ja mõju;
27. kutsub liikmesriikide pädevaid asutusi üles parandama piirikontrolliga seotud ressursside ja suutlikkuse riigisisest haldamist käsitleva teabe ja statistiliste andmete kogumist; palub liikmesriikidel teha haavatavuse hindamise mehhanismile õigeaegselt kättesaavaks kogu vajalik teave;
28. kutsub liikmesriike, eelkõige neid, keda see otseselt mõjutab, koostama ja piisavalt testima vajalikke erandolukorra plaane, et leevendada suurenenud rände olukordi, ning tõhustama sellise olukorra tekkimise puhul oma registreerimis- ja majutussuutlikkust; kutsub liikmesriike üles parandama oma suutlikkust avastada võltsitud dokumente ja ebaseaduslikke riiki sisenemisi, järgides samas täiel määral tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet ja põhiõigusi; nõuab kooskõlastatud jõupingutuste tegemist, et võidelda inimkaubanduse ja terrorismi vastu, eriti selleks, et tuvastada paremini kuritegelikke organisatsioone ja nende rahastamist;
29. rõhutab, et ohutu seaduslik juurdepääs ELile, sh Schengeni ala välispiiril, tagab Schengeni ala üldise stabiilsuse;
30. peab integreeritud piirihalduse strateegia praegust rakendamist ebapiisavaks; nõuab, et komisjon ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet toetaksid liikmesriike nende jõupingutustes täita määruses (EL) 2016/1624 sätestatud nõuded ja alustada liikmesriikides õigeaegselt integreeritud piirihalduse valdkondlikke hindamisi; kutsub liikmesriike üles viima oma piirihaldus kooskõlla integreeritud piirihalduse kontseptsiooniga, rakendades terviklikku lähenemisviisi piirihaldusele, toetudes selle aluspõhimõtetele, ja eelkõige tagades kogu piirihalduses ja tagasisaatmistegevuses põhiõiguste täieliku austamise, sealhulgas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimise, pöörates erilist tähelepanu kaitsetumatele elanikkonnarühmadele ning alaealistele; rõhutab vajadust tagada integreeritud piirihalduse strateegia täielik rakendamine Euroopa ja liikmesriikide tasandil ning rahvusvaheliste konventsioonide järgimine, ning tugevdada seega välispiiride haldamist, austades samas põhiõigusi;
31. rõhutab, kui oluline on institutsioonide vahel kokku lepitud täieulatusliku integreeritud piirihalduse strateegia, Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti tehnilise ja tegevusstrateegia ning liikmesriikide edasiste strateegiate kiire kasutuselevõtt; on täielikult teadlik vastuoludest integreeritud piirihalduse strateegia rakendamisel liikmesriikides, ning rõhutab, et integreeritud piirihalduse strateegia täielik rakendamine kõigis liikmesriikides on Schengeni ala nõuetekohaseks toimimiseks äärmiselt oluline;

32. palub komisjonil võtta vastu seadusandliku ettepaneku EUROSURI määruse muutmiseks, võttes arvesse kehtiva määruse rakendamisel täheldatud olulisi puudusi, ning on seisukohal, et niisugune ettepanek peaks ergutama EUROSURI suuremat kasutamist, et osaleda teabevahetuses, riskianalüüsis ning otsingu- ja päästeoperatsioonides ja neile kaasa aidata;
33. väljendab veel kord Euroopa Parlamendi toetust Bulgaaria ja Rumeenia kohesele Schengeni alaga ühinemisele ning Horvaatia ühinemisele niipea, kui riik täidab ühinemiskriteeriumid; palub nõukogul kiita heaks Bulgaaria ja Rumeenia ühinemine Schengeni ala täieõiguslike liikmetena;

MUUD SCHENGENI ALA MÕJUTAVAD KÜSIMUSED

34. rõhutab, et praegune Schengeni ala olukord ja sisepiiridel piirikontrolli säilimine ei ole esmajoonel tingitud probleemidest Schengeni enda struktuuris ja eeskirjades, vaid pigem probleemidest *acquis*'ga seotud valdkondades, nagu näiteks puudused Euroopa ühise varjupaigasüsteemi valdkonnas, sealhulgas poliitilise tahte, solidaarsuse ja vastutuse jagamise puudumine, ning puudused Dublini määruses ja välispiiride haldamises;

Tuvastatud puuduste kõrvaldamisel tehtud edusammud

35. rõhutab päritoluriikides ebaseadusliku rände algpõhjustega tegelemiseks ja elutingimuste parandamiseks võetud toetus- ja suutlikkuse suurendamise meetmeid;
36. on seisukohal, et koostöö kolmandate riikidega on sund- ja ebaseaduslikku rännet põhjustavate asjaolude leevendamise üks osa; rõhutab soovitud eesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete kõikehõlmavust;

Tuvastatud tõsised puudused

37. peab kahetsusväärseks, et viimastel aastatel on teatatud paljudest Vahemerel hukkunud või kadunuks jäänud inimestest; rõhutab lisaks, et otsingu- ja päästetööd on Euroopa integreeritud piirihalduse eraldiseisev komponent, nagu on sätestatud Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti määruses; on seisukohal, et püsiv, otsustav ja tõhus liidu reageerimine merel toimuvate otsingu- ja päästeoperatsioonide raames on ülimalt oluline, et hoida ära surmajuhtumeid merel; peab äärmiselt oluliseks, et kõikide merepiiridel toimuvate piirivalveoperatsioonide kavandamisse ja nende operatsioonide Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti poolsesse rakendamisse kaasataks piisavad mereotsingute ja -päästega seotud aspektid ja suutlikkus, nagu on sätestatud määruses (EL) nr 656/2014;
38. väljendab suurt muret seoses Euroopa piiri- ja rannikuvalve määruse ((EL) 2016/1624) rakendamisega, ning rõhutab, et liikmesriigid peavad täitma määruses sätestatud nõudeid, eelkõige kohustust anda piisavalt inimressursse ja tehnilisi seadmeid nii ühisoperatsioonide kui ka kiirreageerimise seadmete reservi jaoks ning eraldada piisavalt vahendeid haavatavuse hindamise rakendamisele; on mures Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ameti ressursside ja finantsplaneerimise pärast ning prognooside pärast, millel põhineb operatsioonide rahastamine ja liikmesriikidelt nõutavad toetused; palub liikmesriikidel tagada põhiõigusi käsitleva nõuetekohase koolituse liikmesriikide

piirivalvuritele;

39. on seisukohal, et eri õiguskaitseteenistuste, sõjaväe, piirivalve, tolli ning mereotsingute ja -päästega seotud asutuste vaheline koostöö riiklikul tasandil on sageli ebapiisav, mille tagajärjel on killustunud olukorratundlikkus ja vähene tulemuslikkus; märgib, et koostööstruktuuride puudumine võib viia ebatõhusate ja/või ebaproportsionaalsete meetmeteni; tuletab meelde, et ükskõik, kui palju ka ei oleks heade kavatsustega koostatud liidu tasandi meetmeid, ei korva need liikmesriikide asjaomaste asutuste vahelise sisemise koostöö puudumist;
40. märgib muude suuremahuliste infosüsteemide loomist ning eesmärki parandada nende koostalitlusvõimet, säilitades samal ajal vajalikud kaitsemeetmed, sealhulgas andmekaitse ja eraelu puutumatuse osas;
41. on seisukohal, et infosüsteemide koostalitlusvõime ettepanekutega tehtavat tööd tuleks võtta kui võimalust parandada riiklikke IT-süsteeme ja riiklikke taristuid piiriületuspunktidest ning need osaliselt ühtlustada;

Võetavad meetmed

42. julgustab ametid ja liikmesriike jätkama mitmeotstarbelisi operatsioone ning tagama asjakohased sammud, et kaasata sobivate vahendite ja inimressursside kaudu operatsioonidesse mereotsingud ja -pääste; palub ametil tagada kaebuste lahendamise mehhanismi rakendamine ning põhiõiguste ametniku toetuseks sellega seotud vahendid ja töötajad;
43. palub liikmesriikidel tagada pärast lahkumisettekirjutuse tegemist kiire ja tõhus tagasisaatmismenetlus inimlikul ja väärikal moel ning täiel määral põhiõigusi järgides;
44. märgib, et liikmesriikidele on direktiiviga 2001/40/EÜ antud võimalus tunnustada ja rakendada teise liikmesriigi tehtud lahkumisettekirjutusi, selle asemel, et teha ise uus lahkumisettekirjutus või saata ebaseaduslik rändaja tagasi esialgsesse lahkumisettekirjutuse väljastanud liikmesriiki;
45. kutsub liikmesriike üles võtma konkreetseid meetmeid, et tagada kõigile varjupaigataotlejatele sobiv taristu, majutus ja elamistingimused, võttes eelkõige arvesse saatjata alaealiste ja alaealistega perede ning kaitsetus olukorras olevate naiste vajadusi; kutsub liikmesriike üles viima oma kinnipidamiskeskused vastavusse rahvusvaheliste parimate tavade ning inimõiguste normide ja konventsioonide nõuetega, et rahuldada mahutavuse nõudlust, pidades meeles, et kinnipidamine on viimane abinõu ja see ei ole lapse parimates huvides, ning suurendama kinnipidamisele alternatiivsete meetmete kasutamist; palub liikmesriikidel täita ümberpaigutamiskohustusi, milles Euroopa Ülemkogu leppis kokku 2015. aasta septembris ja mida Euroopa Kohus kinnitas uuesti 2017. aasta septembris, et taastada rände haldamise kord ning edendada ELis solidaarsust ja koostööd;
46. palub liikmesriikidel tagada riiklike andmekaitseasutuste sõltumatus, eelkõige eraldades neile piisavad rahalised vahendid ja töötajad, et nad saaksid täita suurenevaid ülesandeid; kutsub liikmesriikide sõltumatuid järelevalveasutusi üles tagama infosüsteemide ja nende kasutamise vajalikud auditid; kutsub liikmesriike üles

rakendama sätteid, et võimaldada andmesubjektidel esitada kaebusi ja nõuda oma isiklikku teavet ning suurendada üldsuse teadlikkust infosüsteemide kohta;

47. nõuab, et mitmeotstarbelisi operatsioone viiks läbi Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet, et tagada mereotsingute ja -päästega seotud vahendite (nagu on sätestatud määruses (EL) nr 656/2014) olemasolu asjaomastes piirkondades; tuletab meelde, et riikide piirivalveasutused peavad samuti eraldama piisavad vahendid selle tegevuse, eelkõige otsingu- ja päästetegevuse jaoks; rõhutab, et piirikontrolli peaks läbi viima koolitatud piirivalveametnik või seda tuleks läbi viia pädeva asutuse range järelevalve all;
 48. märgib, et Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile on antud suuremad volitused, mida ta saab kasutada, et toetada liikmesriike koordineeritud tagasisaatmisoperatsioonidel;
 49. kutsub liikmesriike üles arendama edasi vastastikust piiriülest politseikoostööd ühise ohuhindamise, riskianalüüsi ja patrullide kaudu; nõuab Prümi konventsiooni ja nõukogu otsuse 2008/615/JSK täielikku rakendamist ja ühinemist Euroopa teabevahetusmudeli ja Rootsi algatusega; kutsub liikmesriike üles parandama oma riiklikke õiguskaitsealase koostöö ja teabejagamise struktuure ja muutma paremaks praktilist koostööd, eelkõige naaberliikmesriikidega;
 50. tuletab meelde, et Euroopa ühise varjupaigasüsteemi reformi peetakse esmatähtsaks osaks terviklikust lähenemisviisist, millega püütakse lahendada pagulasi, varjupaigataotlejaid ja rändajaid käsitleva poliitika ning komisjoni rände tegevuskava puhul esinevaid probleeme; märgib, et parlament on korduvalt rõhutanud, et rändajatele ja pagulastele seaduslike rändekanalite avamine on parim viis võidelda inimkaubanduse ja samal ajal ka ebaseadusliku rände vastu; palub nõukogul kiiresti järgida parlamendi eeskuju ja võtta vastu volitused läbirääkimiste pidamiseks kõigi sellega seotud ettepanekute üle, eriti seoses Dublini määrusega; rõhutab, et uus Euroopa Liidu Varjupaigaamet tuleb alles heaks kiita, ja nõuab tungivalt, et nõukogu käsitleks seda eelnõu kiiremas korras;
 51. rõhutab vajadust parandada ELi kodanikele liikmesriikide poolt väljastatud isikutunnistuste turvalisust; kutsub komisjoni üles tegema ettepaneku isikutunnistuste turvaelementide ja biomeetria standardite kohta, mida kasutatakse juba passide puhul;
- ○ ○
52. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide parlamentidele ja Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Ametile.

SELETUSKIRI

Schengeni ala on Euroopa Liidu üks olulisemaid saavutusi.

See on Euroopa projekti oluline osa, mida Euroopa kodanikud enim hindavad ja tunnustavad.

Schengeni ala juhtimise viimase reformi käigus ja pärast tõsiseid läbirääkimisi suurendati Euroopa Parlamendi kontrollivolitusi, mis on rohkem kooskõlas Euroopa raamistikuga. Kuigi see põhineb endiselt liikmesriikide suveräänsel pädevusel kontrollida oma piire, muutus Schengeni ala 2013. aastal euroopalikumaks.

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon (LIBE) otsustas 5. septembril 2016. aastal moodustada Schengeni kontrolli töörühma, mis tegeleb Schengeni hindamise eri valdkondade tulemuste läbivaatamise ja kontrollimisega. Töörühm on osutunud väärtuslikuks komisjoni ja parlamendi vahelise koostöö ja dialoogi taseme parandamisel, kuid eelkõige on see selgelt parandanud parlamendiliikmete üldist arusaamist Schengeni ala praegusest olukorrast.

LIBE-komisjoni koordinaatorid otsustasid 13. märtsil 2017 alustada kõnealuse Schengeni ala toimimist käsitleva aastaaruande koostamist. Käesolev raport on Schengeni kontrolli töörühma põhjaliku töö ja variraportööride olulise panuse tulemus. Viimase aasta jooksul on töörühm süvenenud Schengeni hindamise asjaomaste valdkondade üksikasjadesse, uurides erinevaid hindamisaruandeid ja nõukogu järeldusi ning vahetades arvamusi komisjoniga konkreetsetes küsimustes.

LIBE-komisjoni Schengeni kontrolli töörühma moodustamise järel on käesolev raport loodetavasti veel üks oluline samm parlamendi aktiivse rolli tugevdamisel kodanike esindajana. Veel mõni aeg tagasi käsitlesid liikmesriigid seda kinnise, eksklusiivse ja aruandekohustuseta alana, hoolimata sellest, et Schengeni ala mõjutab inimeste elu väga suurel määral.

Viimased kolm aastat on olnud üsna heidutavad ja Schengeni ala on olnud tohutu surve all. Seda mitte niivõrd selle struktuuri ja juhtimise tõttu, vaid puuduste tõttu *acquis*' osades (nt välispiirid) ja tihedalt seotud valdkondades, nagu näiteks Euroopa ühine varjupaigasüsteem.

Ebakindlad ja ohtlikud ajad nõuavad Euroopa Parlamendilt veelgi aktiivsemat Schengeni ala ja kodanike õiguste kaitsmist.

Vaba liikumise alal muutuvad välispiirid ühiseks ja praegu on meil üle 50 000 km ühiseid piire. See tähendab, et julgeolekuprobleem ühes liikmesriigis või tema välispiiril mõjutab tõenäoliselt kõiki liikmesriike. Seepärast on Schengenil kompensatsioonimeetmete kogum, *aquis*, millel põhineb vastastikune usaldus ja mille eesmärk on luua vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala.

Sellest hoolimata on vaba liikumise ala kaitseks kehtestatud mehhanismid viimasel ajal tohutu surve all. Ühe liikmesriigi puhul täheldatud tõsiste puuduste tõttu aktiveeriti esimest korda Schengeni piirieskirjade artikkel 29. Liikmesriigid on teatanud oma õigusnormides tehtud muudatustest, et ebaseaduslike rändajate sissevoolu oleks võimalik sisepiiridel kontrollida. Teised on valinud lihtsa tee ja süüdistanud vaba liikumist, teeseldes samal ajal, et nende sisepiiridel on kontroll. Poliitilistes aruteludes kasutatakse Schengenit mugava põhjendusena julgeolekuprobleemidele. Sisepiiridel piirikontrolli taastamine ei tohiks muutuda püsivaks.

Lisaks sellele ei ole liikmesriigid *acquis*'d nõuetekohaselt rakendanud, sest enamikus hindamise valdkondades ja liikmesriikides on probleeme. Käesoleva raporti eesmärk on tuua välja Schengeni *acquis*' rakendamisel täheldatud peamised puudused. Samuti tuuakse selles esile tehtud edusammud ja juhitakse tähelepanu meetmetele, mida Euroopa institutsioonid ja liikmesriigid peaksid tulevikus võtma. Raportis antakse üksikasjalik ülevaade Schengeni hindamismehhanismi ja haavatavuse hindamise meetodika eri valdkondade peamistest tulemustest, mida Euroopa Parlament ei kiida heaks ja mis vajavad täiendavaid meetmeid.

Viimastel aastatel on parlament tunnistanud, et ka tegelikkus on muutunud. On tekkinud uued probleemid, hajusad ohud ja ettearvamatud nähtused, mis kõik nõuavad rohkem koostööd, paremat teavitamist ja Euroopa solidaarsust. Raportöör on veendunud, et kõik julgeoleku valdkonnas parlamendi poolt heaks kiidetavad uued meetmed, infosüsteemidest Schengeni piirieskirjade muutmiseni, väljendavad seda lähenemisviisi. Siiski esineb liikmesriikides puudulikku rakendamist loodetust sagedamini. Varjupaigasüsteemiga seoses tegutseb parlament kiireloomuliselt, nagu olukord seda nõuab, kuid liikmesriikide panus ei ole piisav.

Peaaegu kaks aastat tagasi esitas komisjon tegevuskava „Tagasi Schengeni juurde“. Parlament ja nõukogu kiitsid selle teatise heaks. Kaks aastat hiljem ollakse Schengeni tavapärasest toimimisest veel kaugel.

Parlament on endiselt kindlalt pühendunud kõigi võimalike lahenduste leidmisele, mis annavad olukorra ja kõigi ELi kodanike jaoks kiire ja mõistliku tulemuse. On äärmiselt oluline, et Euroopa Liit tagaks nende eeskirjade täitmise viisil, mis kindlustab Schengeni ala toimimise.

Raportöör usub, et parlament peaks komisjoni kindlalt toetama ja tuletama liikmesriikidele tungivalt meelde, et Schengeni ala toimimise taastamine on nende kättes.

Raportöör on kindlalt veendunud, et Schengeni ala on osa lahendusest ja mitte osa probleemist. Kui kaob Schengeni ala, kaob ka kodanike Euroopa praegusel kujul.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	25.4.2018						
Lõpphääletuse tulemus	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">+:</td> <td style="text-align: right;">45</td> </tr> <tr> <td>–:</td> <td style="text-align: right;">8</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> </table>	+:	45	–:	8	0:	3
+:	45						
–:	8						
0:	3						
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Asim Ademov, Jan Philipp Albrecht, Heinz K. Becker, Malin Björk, Michał Boni, Caterina Chinnici, Daniel Dalton, Rachida Dati, Cornelia Ernst, Tanja Fajon, Laura Ferrara, Kinga Gál, Ana Gomes, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Monika Hohlmeier, Sophia in 't Veld, Eva Joly, Barbara Kudrycka, Juan Fernando López Aguilar, Monica Macovei, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Ivari Padar, Soraya Post, Judith Sargentini, Giancarlo Scotta', Birgit Sippel, Branislav Škripek, Traian Ungureanu, Marie-Christine Vergiat, Josef Weidenholzer, Cecilia Wikström, Kristina Winberg, Tomáš Zdechovský, Auke Zijlstra						
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Carlos Coelho, Anna Maria Corazza Bildt, Ignazio Corrao, Gérard Deprez, Maria Grapini, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Jean Lambert, Jeroen Lenaers, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Siôn Simon, Barbara Spinelli, Elissavet Vozemberg-Vrionidi						
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Michael Detjen, André Elissen, Francesc Gambús, Arndt Kohn, Annie Schreijer-Pierik, Marco Valli, Francis Zammit Dimech, Marco Zullo						

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

45	+
ALDE	Gérard Deprez, Nathalie Griesbeck, Sophia in 't Veld, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Cecilia Wikström
ECR	Monica Macovei
EFDD	Ignazio Corrao, Laura Ferrara, Marco Valli, Marco Zullo
PPE	Asim Ademov, Heinz K. Becker, Michał Boni, Carlos Coelho, Anna Maria Corazza Bildt, Kinga Gál, Francesc Gambús, Monika Hohlmeier, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Barbara Kudrycka, Jeroen Lenaers, Annie Schreijer-Pierik, Traian Ungureanu, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Francis Zammit Dimech, Tomáš Zdechovský
S&D	Caterina Chinnici, Michael Detjen, Tanja Fajon, Ana Gomes, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Arndt Kohn, Juan Fernando López Aguilar, Claude Moraes, Péter Niedermüller, Ivari Padar, Soraya Post, Siôn Simon, Birgit Sippel, Josef Weidenholzer
VERTS/ALE	Jan Philipp Albrecht, Eva Joly, Jean Lambert, Judith Sargentini

8	-
ECR	Daniel Dalton, Branislav Škripek
EFDD	Kristina Winberg
ENF	André Elissen, Giancarlo Scotta', Auke Zijlstra
GUE/NGL	Malin Björk
PPE	Rachida Dati

3	0
GUE/NGL	Cornelia Ernst, Barbara Spinelli, Marie-Christine Vergiat

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu